

Desembre del 2011

SUMARI

Presentació

A destacar

On és?

Notícies breus

Novetats bibliogràfiques

Què estem preparant

Fons que surten a consulta

Consell des de l'arxiu

L'entrevista

BUTLLETÍ DE L'ARXIU NACIONAL D'ANDORRA

ESPECIAL RÀDIO ANDORRA

Presentació

"AQUÍ, RÀDIO ANDORRA"

De la documentació de Ràdio Andorra, què se n'ha fet? Un cop finalitzades les negociacions entre l'Estat espanyol i l'andorrà per al traspàs de l'edifici d'Encamp i dels béns mobles, els tècnics de Patrimoni Cultural vam fer una primera visita a l'emissora amb molta curiositat i emoció. Era l'any 2009.

L'aproximació a l'edifici va ser molt nostàlgica. Els records, tot d'una, van retornar a la nostra memòria en obrir la barana de ferro amb les lletres de "Ràdio Andorra" i pujar la rampa des d'on es veia la torre amb la balconada. Discos dedicats, el tall de veu "Aquí, Ràdio Andorra" de Victòria Zorzano, les entrades regalades pels locutors, les imatges tan conegudes i reconegudes sobre la història d'aquesta Ràdio, etc. Aquest retrobament amb el passat no es va esvaïr en descobrir un edifici empolsat, amb vidres trencats i goteres que, malgrat això, conservava el seu esperit sòlid i la seva personalitat ferma.

ANA. Capses dels discos de Ràdio Andorra

Sobre un fonament natural, una roca, s'apilaven més de dues-centes capses apuntalades amb cordes i taulons que guardaven els discos. Tots formaven part de la discoteca que va acompanyar els oients els vespres més enllà de les fronteres andorranes.

ANA. Discos que han patit humitat

La primera intervenció documental es va fer durant el darrer trimestre del 2009. Els discos es van traslladar a un edifici del Govern amb millors condicions de conservació i de seguretat per fer una primera desinfecció, desinsectació i desratització.

L'any 2010, amb la col·laboració de l'Agència de Treball amb Suport, es van desempaïllar els documents sonors, se'n va fer una neteja superficial i es van ordenar en prestatges. Es van tractar més de 110.000 discos de formats i èpoques diferents: discos de pedra, de vinil, discos lacats, discos Columbia CPS, discos de 33 rpm (LP), de 45 rpm (singles), etc., que inclouen gèneres musicals diversos i dispersos: música de concert, cançons de Nadal, música simfònica, música pop, rock, música clàssica produïda principalment a França i en menor mesura a altres països.

Tanmateix, durant els mesos d'abril i maig es va fer una selecció de la documentació en paper. Entre el material revisat es van trobar, entre d'altres, un inventari dels discos de pedra i Columbia CBS, dels dietaris de l'emissora des del 1942, del material de papereria, la documentació administrativa, alguns plànols i correspondència. Aquesta documentació ocupa actualment 31 metres lineals de prestatgeria.

ANA. Estat actual dels discos

Aquest ha estat, doncs, el punt de partida. La propera fase per preservar la memòria documental de Ràdio Andorra consistirà a fer una curiosa avaluació de l'abast i del contingut de la col·lecció sonora en forma d'inventari. Aquesta acció està planificada per desenvolupar-la a mitjà termini.

destacar

LA DISCOTECA DE RÀDIO ANDORRA

Els continguts

La literatura sobre la història de les ràdios explica que la programació de les primeres emissions era bàsicament musical i sovint heterogènia. El cas de Ràdio Andorra no en fou, doncs, una excepció. La música va ser protagonista destacada. Un passeig per la discoteca de l'emissora i una lectura dels inventaris ho mostren així.

Els primers discos sonors que van escoltar els radiooients eren de pedra i difonien bàsicament quatre estils musicals. En primer lloc, **música clàssica**, normalment òperes interpretades bé per cantants, com és el cas de *Carmen* de Bizet interpretada per la soprano francesa Ninon Vallin o *Tosca* de Giacomo Puccini interpretada pel tenor espanyol Miguel Fleta, o bé per prestigioses orquestres com la Filharmònica de Berlín. En segon lloc, **música simfònica o de concert**, a càrrec d'orquestres com l'Orquestra d'André Kostelanetz, director de la Filharmònica de Nova York; o Le Grand Orchestre Bohémiens. En tercer lloc, la **música i les cançons**

Malauradament, els enregistraments de les emissions, els programes gravats i els guions dels locutors no ens han arribat. Malgrat això, per recuperar aquesta informació disposem de la memòria, dels records i de les vivències de molta gent que va treballar al centre emissor. L'Àrea de Protecció del Patrimoni Immoble i Etnològic està fent un treball de recerca a través d'aquestes persones que havien estat vinculades directament o indirectament i que proporcionen dades molt interessants.

L'Arxiu vol dedicar aquest Butlletí a Ràdio Andorra. Si voleu compartir les vostres coneixences sobre aquest bé patrimonial d'Andorra, estarem encantats d'escoltar-vos. ■

religioses tenien un paper destacat, i podien ser interpretades tant per famosos compositors (Mozart, Bizet, etc.) com per cors (Cor de l'Escala de Milan, Choeurs de Sainte Chapelle, Choeur Mixte de la Catedral d'Estrasburg, Orfeó Donostiarra, Orfeó Català, etc.). I finalment, la **música i les nades**, aquestes darreres majoritàriament en llengua francesa, tot i que es detecta alguna excepció com la cançó *El noi de la Mare* interpretada per la cupletista espanyola Raquel Meller.

A partir de la dècada dels 50 Ràdio Andorra diversifica la seva programació, que es destina també a una audiència més segmentada. S'incrementa, doncs, l'heterogeneïtat d'estils i gèneres musicals, molts dels quals també són nous en l'escenari musical del segle XX. Així es constata si observem els vinils elapés de 33 rpm i els singles de 45 rpm. Els documents recullen una àmplia varietat de gèneres musicals de procedències i segells discogràfics diversos (Anglaterra, Itàlia, els Estats Units, Espanya i especialment França). Apareixen estils musicals com el **jazz**, que arribà a Europa amb les tropes americanes: jazz piano del compositor

- ¡Aquí "Radio-Andorra" - Una vista de la emisora de ondas medias, de una potencia de 60.000 watios en antena. Gracias a ella, toda España escucha cada noche, con una claridad absoluta, los conciertos de "Radio Andorra", compuestos siempre de música alegre y nunca de conferencias o de charlas fastidiosas.

americà Lee Konitz, o peces del mític i influent mestre Miles Davis; la **música lleugera**, caracteritzada per melodies simples i relaxades, interpretada per les orquestres de directors prestigiosos com Frank Pourcel, Caravelli, Mancini i Paul Mauriat; **bandes sonores de pel·lícules** com *Un homme et une femme* (que guanyà un Globus d'Or a la millor banda sonora original el 1971), *La Leçon d'amour d'Emmanuelle*, *13 jours en France* i *Love Story*, compostes per l'acordionista Francis Lai; **cançons i contes infantils** en francès: *Pulcherie et le poisson d'or* 1961, *La Cigale et la formi*, *En passant par la Lorraine*; **música per ser ballada**: vals, fox, boleros, txa-txa-txa, merengue, guaratxa, etc.; **música folkòrica**: *Chants et danses du Amerique Latine*, *Irish traditional accordianists*, *Chants celtiques*, etc.; **música pop**, amb cantants com Sylvie Vartan o el mític grup ABBA, i **música disco**, amb vinils com *I've got you* de Gloria Gaynor o grups com Kool and the Gang i **rock**, amb representants com Bruce Springsteen o Rolling Stones. L'òpera continua sent una constant a la discoteca de Ràdio Andorra. Cal destacar com a curiositat l'òpera *Canigó*, basada en el poema de Jacint Verdaguer, adaptada per Josep Carner i interpretada per Antoni Massa-

na i Betran, que s'estrenà al Gran Teatre del Liceu l'any 1953. I per acabar, s'ha de mencionar de forma especial una part de la **música espanyola**, no tant pel volum de discos que hi ha, sinó per la presència que va tenir en un dels programes més emblemàtics de Ràdio Andorra: *El Concierto del Radioyente* (1942-1968), en què segurament es van punxar títols com *La Violetera* de Sara Montiel, *Una rosa y un jazmín* o *Adiós a España*, interpretades per Antonio Molina, o *Los Favoritos de la Copla*, entre d'altres.

Aquesta lectura sumària sobre els continguts de la discoteca de Ràdio Andorra ens permet afirmar que s'obre un ampli ventall de possibilitats diverses i disperses per estudiar el fons sonor que tal vegada, com un prisma, ens permetrà refractar, reflectir i descompondre part de la història de les ones hertzianes al Principat.

Els suports

Al tractar-se d'un fons de proporcions importants ofereix gran varietat de suports sonors que ens parlen de la evolució dels processos d'enregistrament i reproducció del so de manera artificial a través dels temps. Hi trobem des dels

n és?

Fons: FGP

Autor: Guillem de Plandolit

primers **discs de pedra** (1887-1947) elaborats amb diverses substàncies minerals amb una coberta de material orgànic; els "*columbia*" o *laminats*, propis dels anys 32 a França, d'ànima de resina natural laminada per les dos cares amb full de paper i substàncies minerals; els **acetats**

(1934-1942) d'ànima de vidre o metàl·lica coberta per una capa de laca; fins als coneguts **vinils** (1948), fets bàsicament de PVC i amb els formats LPs i singles de 33 i 45 revolucions per minut respectivament, passant per velocitats no tan habituals com les de 60, 80 i 78 rpm. ■

Notícies breus

CURIOSITATS RÀDIO ANDORRA

Ràdio Andorra per a tothom

El 19 d'agost de 1935 el Consell General es reunia en sessió extraordinària per concedir al senyor Bonaventura Vila i Ribes l'autorització en exclusiva per instal·lar una estació radioemissora a les Valls d'Andorra i fer-la funcionar.

El document de la concessió, que es pot consultar a l'Arxiu, s'estructura en 16 articles ordinaris i dos d'addicionals, els quals defineixen les condicions de l'operació: finalitat, ubicació, transferència a tercers, règim, econòmic, etc. Concretament en el desè es llegeix, entre altres coses, informació curiosa i interessant sobre l'obligació que tenia l'emissora d'ubicar aparells receptors en alguns edificis andorrans perquè els veïns poguéssim escoltar aquest nou mitjà de comunicació. Us convidem a llegir-lo.

"10. La emissora dedicara la seva atenció preferent a les emissions destinades a les escoles i als Andorrans amb general, a tal objecte, el concessionari suministrara gratuïtament un aparell receptor a les escoles oficials de les Valls d'Andorra, per tal de que puguin esser escoltades les emissions per els alumnes i llurs mestres, aprofitant aixís la seva tasca instructiva. Les conferències culturals i d'ensenyament que seran dedicades als infants Andorrans, aniran a carrec d'un mestre de reconeguda solvència professional, el qual deura dominar els idiomes català, frances i espanyol.

Aixímateix el concessionari instal·larà gratuïtament un altre aparell receptor en les cases Comunals de cada Parroquia i en la Casa de la Vall, a fi de que els veïns que no tinguin mitjans econòmics per a adquirir un aparell puguin gaudir de les emissions Andorranes desde llur casa Comunal.

Ultra les emissions anteriorment expressades tindra la Emissora especial cura amb les emissions destinades a la propaganda i el foment turístics de les Valls d'Andorra, per tal d'incrementar la corrent de visitants, el pas dels quals afavorira la riquesa de les Valls"

Arxiu Nacional d'Andorra. Fons: AD/12

Radio Andorre

tous les jours de 17h à 19h

Classement du 31 Décembre 1977

CLASSEMENT PRECEDENT		CLASSEMENT ACTUEL	ARTISTE	TITRE
1	1	1	S. B. Dévotion	Singin' in the rain
6	2	2	Michel Delpech	Fais un bébé
3	3	3	Dave	Raconte moi des mensonges
2	4	4	Johnny Hallyday	Tant pis, c'est la vie
5	5	5	Galida	Salma va salama
4	6	6	Michel Sardou	La java de Broadway
9	7	7	Claude François	Magnolias for ever
8	8	8	Jacques Brel	Les remparts de Varsovie
7	9	9	Grace Jones	La vie en rose
24	10	10	Gérard Lenorman	L'enfant des cathédrales
13	11	11	Eddy Mitchell	La dernière séance
11	12	12	Jairo	Es la nostalgia
14	13	13	Money A.L.	Belfast
15	14	14	Serge Lama	A quinze ans
12	15	15	Nicolas Peyrac	Le vin me saoule
10	16	16	Adriano Celentano	Don't play that song
17	17	17	Sylvie Vartan	Georges
25	18	18	Michel Fugain	Fantaisie bleue
19	19	19	Sacha Distel	Pour les beaux yeux
34	20	20	Rud McKuen	Amor
16	21	21	Hélène Roussel	Ainsi soit-il
22	22	22	Alain Chamfort	Joujou à la casse
37	23	23	Véronique Sanson	Bernard's song
23	24	24	Thelma Houston	I'm here again
18	25	25	Gilbert Bécaud	L'indifférence
26	26	26	Adamo	Frappe frappe...
31	27	27	Yves Duteil	Parentelle
28	28	28	Marion Mollins	Silent night
20	29	29	Chicago	Take me back to Chicago
27	30	30	Bernard Lavilliers	Juke-Box
32	31	31	C. Jérôme	Rétro c'est trop
29	32	32	Alba	The name of the game
21	33	33	Bingo	Goodbye Elvis
35	34	34	Shake	Rien n'est plus beau
36	35	35	Frédéric François	Valentino
38	36	36	Richard Anthony	Non stop
39	37	37	Disco Reggae Band	Slits man
33	38	38	Robettes	Chérie amour
40	39	39	Dell Bees	B. J. Special
-	40	40	Léonard Cohen	Memories

HIT-PARADE

Hitparade Ràdio Andorra, 31 de desembre de 1977

de les Bons, 1903-1933
 Mosquera i, al fons, Sant Romà
 d'Encamp, vista sud-nord: la
 Vista parcial de la vall
 Referència: 109-FGP

27 D'OCTUBRE DE 2011, DIA MUNDIAL DEL PATRIMONI AUDIOVISUAL

Per cinquè any consecutiu i sota el lema "Patrimoni Audiovisual: Mira, Escolta, i Aprèn" la UNESCO ha celebrat el 27 d'octubre el Dia Mundial del Patrimoni Audiovisual.

L'Arxiu Nacional d'Andorra, com a servei que vetlla per a la preservació, conservació i difusió del patrimoni audiovisual del país, s'ha sumat a aquesta celebració organitzant les activitats següents:

- Producció del vídeo *Obrir Andorra al Món. El fons audiovisual de la Societat Andorrana de Ciències* que es pot veure a la web de l'Arxiu www.arxius.ad. El document ha tingut més de 200 visites en menys d'un mes.
- Lliurament de l'*Inventari del fons audiovisual de la Societat Andorrana de Ciències* a la SAC. Aquest document descriu més de 1.000 registres.
- Recepció de la *transferència extraordinària* del fons de la SAC fruit de la seva activitat pública durant l'any 2010. ■

Novetats bibliogràfiques**BIBLIOGRAFIA ESPECIAL RÀDIO****ATHIEL, SYLVAIN**

Conquistadors des ondes : L'incroyable aventure de Radio-Toulouse et Radio-Andorre.

Editions Privat, Toulouse, 2008. 238 p.

ATHIEL, SYLVAIN

Aquí Ràdio Andorra

Editorial Andorra, Andorra, 2009. 199 p.

BANNEL, MICHEL

A propos de Radio-Andorre : Réponse à Louis Noguères.

S.G.P. Paris, 1953. 125 p. (ANA/BNF, bobina 919)

GIRAL QUINTANA, EUGENI

La radiodifusión en Andorra. Política, economía y espacio comunicacional en un país dependiente.

Universitat de Barcelona, Facultat de Ciències Econòmiques i Empresariales, 1988. Tesi doctoral (fotocòpia), 3 vol. (1126 p.)

MONTES, FRANCISCO JOSÉ

Radio Andorra: 1939-1984

Dins Andorra en el ámbito jurídico europeo. XVI Jornadas de la Asociación Española de Profesores de Derecho Internacional y Relaciones Internacionales. Marcial Pons, Ediciones Jurídicas y Sociales, S.A.- Madrid, 1996. p. 127-141

NOGUÈRES, LOUIS

A propos de radio Andorre. La radio aux frontières et la mission de l'état.

P.A. Chavane Paris, 1953. 142 p. (ANA/BNF, bobina 919)

OSORIO ACHURRA, GUALBERT

Breu història de la radiodifusió a Andorra

Dins Els mitjans de comunicació, realitat i objectius: Setenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències Andorra, Recull de conferències 2002. p. 17-20

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Els mitjans de comunicació, realitat i objectius.

Andorra. Societat Andorrana de Ciències, Setenes Jornades de la Societat Andorrana de Ciències Andorra, Recull de conferències 2002. 138 p.

HEMEROTECA I ARTICLES

Aquí Radio Andorra

L'Auto Journal, 15 març 1958. p. 16-17 (ANA/FXAP, Hemeroteca, bobina 683)

"Les Europeennes" sobre Ràdio Andorra

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, maig 1979, núm. 79, p. 23 (ANA/BNF, bobina 724)

Ràdio andorra ja té 40 anys

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 11-17 agost 1979, núm. 38, p. 18 (ANA/BNF, bobina 724)

SORRIBES, ROSA MARI*Ràdio Andorra: Ràdio... Andorra?*

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 18-24 agost 1979, núm. 39, p. 21-22 (ANA/BNB, bobina 724)

SORRIBES, ROSA MARI*Les ràdios: Cal acabar per començar*

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 22-28 setembre 1979, núm. 41, p. 8-9 (ANA/BNB, bobina 724)

FORCADA*El Reglament de Radiodifusió diu...*

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 29 setembre 05 octubre 1979, núm. 45, p. 20 (ANA/BNB, bobina 724)

SORRIBES, ROSA MARI*Comença la lògica infraestructural referent a les comunicacions per ràdio*

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 15-21 desembre 1979, núm. 56, p. 20 (ANA/BNB, bobina 725)

Altres cop les ràdios

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 26 gener 01 febrer 1980, núm. 62, p. 18-19 (ANA/BNB, bobina 725)

Aquí a Andorra us voldria veure treballar, companys de Tolosa!

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 27 abril - 03 maig 1980, núm. 75, p. 9-10 (ANA/BNB, bobina 725)

Radiodifusió i "peles"

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 04-16 maig 1980, núm. 76, p.34 (ANA/BNB, bobina 725)

Radiodifusió: Hem de ser valents

Andorra 7, Setmanari d'informació del principat, 24-30 maig 1980, núm. 79, p. 6 (editorial) (ANA/BNB, bobina 725)

INTERNET

<http://f5nsl.free.fr/andorrelamenu.html>

(Documents sobre la història de Ràdio Andorra, fotografies i altres informacions)

<http://laquiradioandorra.free.fr/accueil.html>

(Història de Ràdio Andorra, 1939-1981, pàgina web creada per Jean-Marc Printz, conté: documents, testimonis personals, fotografies, ressenyes biogràfiques d'antics treballadors...)

<http://laquiradioandorra.free.fr/Plaquettes/1940-Plaquette3.pdf>

(Arxiu .pdf que conté retalls de premsa sobre Ràdio Andorra)

http://es.wikipedia.org/wiki/Radio_Andorra
(Història de Ràdio Andorra, 1939-1981)

http://www.youtube.com/watch?v=YNhTq_zMjPA

(Vídeo sobre Ràdio Andorra. [NODO, 1943])

<http://www.youtube.com/watch?v=BmtgJB9TPTY&feature=related>

(Vídeo sobre Ràdio Andorra)

<http://www.youtube.com/watch?v=FxUpzqAMfhc&feature=related>

(Notícia sobre les reformes a fer en l'edifici de Ràdio Andorra, 2011)

<http://blogs.que.es/2634/2010/05/15/aqui-radio-andorra/>

(Blog sobre Ràdio Andorra)

<http://lugares-desconocidos.blogspot.com/2010/02/radio-andorra.html>

(Imatges interessants sobre les instal·lacions de Ràdio Andorra)

<http://www.lavanguardia.com/hemeroteca/>
(Fent una cerca de "radio andorra" obtindrem 152 resultats de notícies sobre aquest tema)

<http://www.ure.es/foro/4-hf/66145-radio-andorra.html>

(Comentaris sobre les emissions de Ràdio Andorra)

NOVETATS BIBLIOGRÀFIQUES**ASSOCIACIÓ D'ARXIVERS DE CATALUNYA***Lligall 32*

Girona. Associació d'Arxivers de Catalunya, 2011. 204 p.

BOLÒS, JORDI (ED.)

La caracterització del paisatge històric
Lleida. Publicacions de la universitat de
Lleida 2010. 440 p.

**MASES, MONTSE; GALLEGU, NATÀLIA;
MARGALEF, AINA**

Altres mirades
Andorra. Institut d'Estudis Andorrans-
Pagès Editors 2010. 185 p

NIELL, MANEL; AGELET, ANTONI

*Remeis i plantes d'ús tradicional del Pi-
rineu*
Andorra. CENMA, Institut d'Estudis An-
dorrans 2011. 301 p.

PUJAL TRULLÀ, ALBERT

Ordino segle XV
Andorra. Ed. Albert Pujal Trullà, 2011.
397 p.

SALVANS ABETLLA, MARTÍ

De la Solana d'Andorra
Andorra. Consell General del Principat
d'Andorra, 2011. 264 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Les crisis al Pirineu: passat, present i futur
Andorra. Societat Andorrana de Ciències,
Col·lectiu Pirineus Cultural, Institut d'Es-
tudis Ceretans, 2010. 156 p.

SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

Quina formació per a la vida laboral?
Andorra. Societat Andorrana de Ciències,
2010. 168 p. ■

Què estem preparant

WEB-2012, CAP A UN WEB + INTERACTIU

*"Internet és molt més que una tecno-
logia. És un mitjà de comunicació, d'in-
teracció i d'organització social." Manuel
Castells (sociòleg espanyol)*

Actualitzar i millorar en fons i en forma
el web de l'Arxiu ha estat un dels objec-
tius de treball del 2011.

Cada vegada més, la presència i la visibi-
lilitat de les organitzacions a la xarxa, a In-
ternet, és una necessitat però, sobretot,
una oportunitat. Una oportunitat que
s'ha d'aprofitar.

L'actual web de l'Arxiu té 11 anys de vida
i durant aquest temps ha donat resposta
a les necessitats informatives dels seus vi-
sitants. La informació que conté permet
obtenir una visió general de l'arxiu, dels
fons i dels serveis.

Ara, després de més d'una dècada, cal
fer-ne una renovació integral, tant de la
forma com del fons, tenint en compte les
tendències actuals i futures: més interac-
tivitats, més visibilitat, més accessibilitat,
etc.

La primera fase del projecte Web-2012
ens ha de permetre avaluar la plataforma
actual, destacar-ne els aspectes positius i
els millorables, fer una prospecció bibli-
ogràfica sobre el tema i analitzar altres
webs que ens puguin servir com a refe-
rents. A més, hem realitzat una enquesta
als nostres usuaris i al personal tècnic de
l'arxiu dels quals hem obtingut comenta-
ris i suggeriments molt interessants.

Amb aquesta informació i altra que pu-
guem rebre dissenyarem un nou web
que permetrà conèixer i difondre encara
més el patrimoni documental andorrà i
captar nous usuaris més enllà de les nos-
tres fronteres.

**ESTUDI DE LA DOCUMENTACIÓ DEL
GOVERN FINS AL 1993**

Aquest projecte està emmarcat en les
activitats de tractament dels fons del
Govern d'Andorra. A l'Arxiu Nacional
d'Andorra hi ha dipositats uns 121 ml de
documentació administrativa provinent
de 174 transferències ordinàries de di-
verses unitats administratives del Govern
des de l'any 1990 fins a l'actualitat. Però
als dipòsits i a les oficines del Govern hi

Fons que surten a consulta

FONS GUILLEM DE PLANDOLIT (AD ANA, FGP)

L'abril de l'any 2008, el Govern compra als hereus del fotògraf Guillem de Plandolit els drets econòmics i d'explotació d'una part del fons Guillem de Plandolit (FGP). L'altra part del fons pertany a l'Arxiu municipal de la Seu d'Urgell.

Les dates extremes del fons s'han acotat entre el 1902 i el 1932.

L'autor de les fotografies és Guillem de Plandolit (1872-1932), fill de la casa Areny-Plandolit d'Ordino, tot i que va néixer a la Seu d'Urgell, fill de Don Guillem i de Doña Carolina, i va morir a la mateixa Seu d'Urgell.

Aquest fons està format per 438 negatius en suport de vidre i suport de nitrat de cel·lulosa. La majoria de negatius són plaques de vidre, en concret 383, que estan dividides en tres mides diferents: 9 x 12 cm, 10 x 15 cm i 13 x 18 cm. La resta de negatius, 55, són negatius plàstics de nitrat de cel·lulosa dividits en dues mides: 9 x 12 cm i 10 x 15 cm.

De temàtica variada i amb imatges de gran valor històric.

FONS AUDIOVISUAL DE LA SOCIETAT ANDORRANA DE CIÈNCIES

(AD ANA, SAC)

El fons audiovisual de la Societat Andorrana de Ciències (SAC) està format per un total de 1.212 documents, 836 dels quals són sons i 376 audiovisuals. Aquest fons, produït durant els anys 1984-2010, recull l'activitat pública de l'associació: Cicle de conferències, Debats de recerca, Diades andorranes de la Universitat Catalana d'Estiu, Trobades culturals pirinenques i Jornades de la SAC.

El fons es pot consultar a l'Arxiu i pot ser reproduït amb finalitats de recerca i d'estudi. La descripció dels documents es pot consultar a la base de dades dels fons audiovisuals de la web (www.arxius.ad).

ha documentació corresponent als mateixos períodes i potser als mateixos procediments que no s'ha transferit a l'Arxiu Nacional d'Andorra, el seu destí natural, i que per tant s'haurà de transferir en el futur. Així mateix, les unitats administratives generen i gestionen altra documentació que per la seva naturalesa mai arribarà a l'Arxiu Nacional d'Andorra.

El projecte consisteix a fer un estudi de la documentació històrica que es conserva a les oficines del Govern, que s'ha delimitat a la documentació produïda fins a l'any 1993, per conèixer-ne les característiques i el volum i per preveure i planificar el tractament que se li donarà una vegada arribi a l'Arxiu Nacional.

L'objectiu últim és que cada departament tingui identificada per quan sigui necessari: la documentació que ha de transferir, la que és posterior al 1984 que s'ha

d'avaluar i la documentació que ha d'eliminar. Tot això amb la finalitat que l'Arxiu Nacional tingui una relació de la documentació que haurà de rebre de cada departament o unitat quan sigui possible i pugui redactar un pla de prioritat per a transferències, avaluacions i tractament de la documentació rebuda segons el volum, l'antiguitat i les necessitats de conservació de la documentació.

El projecte permetrà conèixer les sèries documentals que es van produir al Govern fins a l'any 1993 i altres dades amb molt d'interès per a l'Arxiu Nacional com són les condicions de dipòsit i conservació i el tractament documental que es fa a cada unitat administrativa i quines unitats gestionen la documentació de manera independent, aspectes que facilitaran altres actuacions posteriors com per exemple la implantació del Sistema de gestió documental. ■

Consells des de l'Arxiu

COM CONSERVAR UN DISC

Manipulació:

- No toqueu mai la superfície on hi ha els solcs dels discos.
- Manipuleu el disc sempre per les vores o pel centre, on hi ha l'etiqueta.

Emmagatzematge:

- Manteniu l'ambient net, sense pols.
- Manteniu tots els discs col·locats amb el llog identificatiu visible, ja que d'aquesta manera ens assegurem que la part oberta de la funda sempre quedi en la posició correcta.
- La temperatura adequada per assegurar la conservació al llarg dels anys es troba entre 18 i 20°C i la humitat relativa entre el 45 i el 50%. Eviteu fluctuacions en aquestes condicions ambientals.
- Protegiu les gravacions de qualsevol font de llum i calor.
- Assegureu-vos que la prestatgeria on es desin els discs sigui sòlida i ben construïda.
- Idealment, els discs s'han de col·locar en posició vertical, subjectats per dalt i

per baix per aconseguir que cada peça es mantingui subjecta per ella mateixa evitant el contacte amb les peces que té al costat (arxivadors tipus acordió) i mantenint una distància d'entre 10 i 15 cm de la paret; així evitem possibles deformacions.

- Les fundes interiors dels discs s'han de substituir per les de conservació de polietilè d'alta densitat antiestàtiques. La seva funció és evitar el contacte amb el cartró àcid de la caràtula exterior que conté la informació de la peça. És important no utilitzar fundes de plàstic o cartró folrat amb plàstic.

Neteja:

- Netegeu la superfície del disc amb un drap de cotó net i que atrapi la pols. També es pot utilitzar eventualment una paletina tova i fina per alliberar els solcs de petites partícules.
- No és aconsellable intervenir amb neteges sabonoses ja que és molt probable que, per protegir l'etiqueta de paper del centre, el procés de retirada de la solució no sigui el correcte i quedin residus

sobre i dins dels solcs dels discs.

- Davant de qualsevol dubte sobre el manteniment i la conservació de la col·lecció de discs, i abans de fer cap

intervenció, us recomanem que contacteu amb un especialista. ■

L entrevista

LA PRIMERA VEU DE RÀDIO ANDORRA: MARIA ESCRHUELA

Andrés Luengo

"El Conseller General de les Valls d'Andorra dedica a la gentil senyoreta Maria Escrihuela l'homenatge que es mereix per haver portat a la nostra Andorra la seva veu d'or i la seva alegre joventut amb motiu de l'inauguració de la Emisora Nacional andorrana". Era el 27 d'abril del 1940. L'hora dels adéus per a la catalana Maria Escrihuela (Badalona, 1917), la primera locutora de Ràdio Andorra, i la primera també a entonar la celebèrrima cantarella -"Aquí, Radio Andorra, emisora del Principado de Andorra"- que Victoria Zorzano, Carmen del Monte i Lidia Linares, les seves successores, convertirien en una de les sintonies més recordades de la radiodifusió europea. Escrihuela procedia de Ràdio Badalona i va protagonitzar la represa de l'activitat de l'estació, el 3 d'abril del 1940. La inauguració oficiosa havia tingut lloc uns mesos abans, el 7 d'agost del 1939, però la invasió de Polònia i l'inici de la Segona Guerra Mundial la van emmudir provisionalment. Ràdio Andorra ja no callaria fins el 1981, ara sí per sempre. Més aviat la van fer callar. Però aquesta és una altra història. Avui hem vingut a parlar de Maria Escrihuela, la primera "mademoiselle Aquí".

- **¿Com és que va fitxar per Ràdio Andorra?**
- El senyor Puiggròs, que era un dels propietaris de Ràdio Badalona, va venir un dia als estudis. Necessitava una locutora per Andorra. "¿Per què no ve vostè, Maria?", em va proposar. Quan ho vaig dir a casa es pensaven que m'havia tornat boja: ¿què diria en Joan, el meu promès? Així que el vam anar a veure.

- **¿I què va dir?**
- La meua mare estava esveradíssima: "Ai, Joan, que han vingut de Ràdio Andorra perquè se n'hi vagi!" En Joan va i contesta: "Molt bé, molt bé". I ella que no se'n sabia avenir: Però, ¿que ho troba bé, vostè?" "I tant, que sí. No se la menjaran pas." L'endemà pujava cap a Andorra amb el senyor Puiggròs. Em van instal·lar a l'hotel Modern d'Escaldes.

- **¿Quin era el tracte?**
- M'hi havia de quedar un mes. Per la inauguració i per posar en marxa l'emissora.

- **¿Era vostè l'única locutora?**
- Hi havia també el senyor Edmond Abouly, que venia de Ràdio Tolosa, propietat també del senyor Trémoulet. Compartíem taula, cadascú amb el seu micròfon. Crec que el primer estudi es trobava a la torre de l'edifici d'Encamp. Ell feia la locució en francès, i jo, en català: "Aquí, Ràdio Andorra, emissora de les Valls d'Andorra".

- **¿Que no eren en castellà, les emissions?**
- També, sí. Un dia que ell havia marxat a dinar, en lloc de dir "Aquí, Ràdio Andorra..." va i em surt "Aquí, emisora de la costa", que era la sintonia de Ràdio Badalona. Quan vaig baixar a dinar jo tothom a l'hotel m'escridassava... També l'Abouly: "S'ha de tenir el cap en el que es fa", em va dir. I l'endemà, va i se li escapa a ell: "Ici Radio Toulouse..."

- **¿I quina era la programació d'aquelles primeres emissions?**
- Presentàvem cançons. Això dels discos dedicats ho va veure Puiggròs a Badalona, on havia tingut molt d'èxit. I ho

vam fer també a Ràdio Andorra. La dedicatòria típica començava així: "A nuestro querido padre..."

- **¿Hi havia algun programa o espai diferenciat?**

- També emetíem anuncis institucionals, i publicitat. Tenia molta sortida un anunci de l'anís L'Andorrana. El senyor de l'anís estava tan content que em va portar una caixa de bombons. I al cap d'uns dies es veu que van començar a rebre cartes demanant un autògraf de la locutora de Ràdio Andorra. El senyor Picart em va venir a veure tot preocupat: "Maria, ¿que li faria res, firmar-nos una fotografia? És que la gent n'està tant, de vostè..." Vaig contestar que encantada, i em van portar unes fotografies d'una model que semblava la Grace Kelly. Es veu que no era prou maca per ells. Però vaig firmar, és clar.

- **¿Recorda el dia de la inauguració?**

- Primer de tot va sonar el gong. Després van parlar el doctor Picart i el senyor Trémoulet. No s'acabaven d'entendre, entre ells. Venia un dels directius i et deia: Fes això". En venia un altre i "Fes això altre". I quan ens quedàvem sols, el senyor Abouly deia: "No en faci cas; ho farem a la nostra". I ho fèiem com deia ell.

- **¿De qui va ser la idea del gong? ¿I l'"Aquí, Radio Andorra, emisora del Principado de Andorra"?**

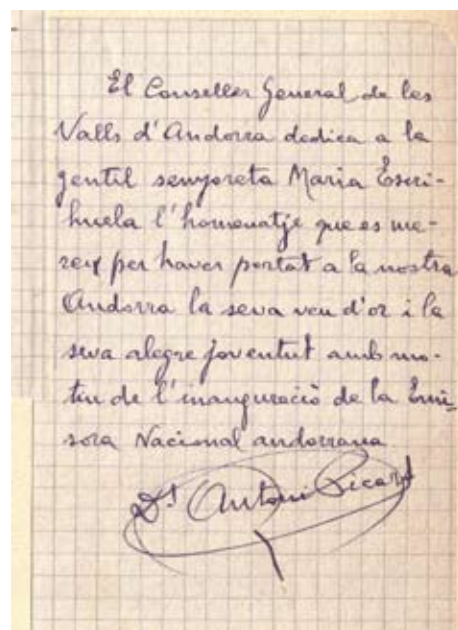
- Tot això jo m'ho vaig trobar. Hi havia tensió, a Andorra. Recordo que alguna vegada, en el trajecte entre Escaldes i Encamp, ens van apedregar la camioneta. No sé per què. Em vaig espantar, i a partir de llavors em venia a buscar i a portar el senyor Puiggròs. A ell el respectaven.

- **¿I Trémoulet? ¿Com era?**

- Un senyor molt tocat i posat. Atent i carinyós.

- **¿Com va acabar l'aventura de Ràdio Andorra?**

- Em van proposar de quedar-m'hi tres o quatre mesos més. Els vaig dir que

Arxiu Maria Escrinhuela

no, perquè estava promesa i només pensava en casar-me. Així que van buscar una noia perquè li ensenyés l'ofici: Victoria Zorzano, que mai no havia fet ràdio. Per això em va saber greu quan molts anys després va sortir a La Vanguardia dient que havia sigut la primera locutora de Ràdio Andorra.

- **Així que va marxar al cap d'un mes. Les cartes de comiat diuen que el 27 d'abril del 1940.**

- El senyor Picart em va dir: "Si s'ho repensa, aquí sempre hi tindrà un lloc". Com que anàvem justos de quartos, li vaig proposar al meu promès: "Si a tu t'agafessin com a cap de programes, ens podríem casar i quedar-nos a Andorra..." Vam anar al senyor Picart, però no el vam convèncer: "¿Que no veu que al cap de dos dies se'n fartarien, d'Andorra? I vostè, senyor Pich, que està començant una carrera tan prometedora... aquí s'estancará". No hi va haver manera.

- **¿No van tornar mai més?**

- Als anys 60 vam venir un dia. Ens van fer esperar en un quartet. Al cap d'una estona va venir una senyoreta: "¿Què volien?" "Miri, és que jo havia treballat aquí...", li dic. "¿I què se li ofereix?" Vam marxar, és clar.

arxiv@nd

**BUTLLETÍ
DE L'ARXIU NACIONAL
D'ANDORRA**
Ministeri de Cultura

Edifici Prada Casadet
c. Prada Casadet, 8-12
AD500 - Andorra la Vella
(Principat d'Andorra)

Telèfons:
Centralita: 802 288
Fons audiovisuals: 802 285
Fons històrics: 802 286
Atenció a l'usuari: 802 287
Direcció: 802 289

e-mail: ana.gov@andorra.ad
web: www.arxius.ad

Horari d'atenció al públic:
de dilluns a divendres:
de 8.30 h a 14.30 h
dissabtes:
de 9 h a 13 h

Disseny:
Imatge gràfica
Govern d'Andorra

Consell de redacció:
Lídia Arbués
Cinta Pujal
Montse Sirés

Dipòsit Legal: AND.485-2005

No es permet la reproducció total o
parcial del butlletí digital.

Arxiu Maria Escrihuela

Arxiu Maria Escrihuela

- ¿I quin record en guarda, de tot plegat?
- Me l'estimo molt, aquesta etapa. Així que et repetiré els versets que vaig escriure al llibre d'or, que em van fer firmar l'últim dia: "La vida de tu m'allunya/ però et sentiré al meu costat./ I quan seré a Catalunya,/ recordaré les besades que t'he dat".

BIOGRAFIA

La carrera de Maria Escrihuela (Badalona, 1917) arrenca l'abril del 1939 als micròfons de Ràdio Badalona, emissora participada a l'època per Estanislau Puiggròs, un dels homes forts de Ràdio Andorra juntament amb el controvertit Jacques Trémoulet. Després de la breu però fundacional aventura andorrana, Escrihuela es va reincorporar a l'emissora catalana. Abandona la carrera radiofònica a mitjan dels anys 40, després de casar-se amb el mestre Joan Pich i Santasuna. ■

